Це є суттєвим результатом, оскільки друга нейронна мережа має значно більше параметрів за першу, а відповідно, має бути здатною до виявлення більш складних нелінійних закономірностей. Отже, можна вважати, що при проведенні оцінки класифікації позичальників-фізичних осіб на основі нейромережі у вигляді багатошарового персептрону доцільно використовувати вищеописані процедури попереднього відбору чинників.

Висновки з цього дослідження. Вибір виду нейромережі в кожному конкретному дослідженні є окремим питанням. Так само окремого дослідження вимагають питання вибору параметрів та структури нейромережі. Наприклад, для багатошарового персептрону необхідно досліджувати вплив на результати моделювання таких параметрів, як кількість прихованих шарів та кількість нейронів кожного прихованого шару. Так само важливим є дослідження щодо вибору переліку вхідних факторів та проведення процедури зменшення розмірності початкового масиву даних при побудові будь-яких нейронних мереж різноманітної структури. У роботі підтверджується, що це дає змогу отримати кращу за характеристиками модель нейромережі, яка має меншу складність.

Крім того, можна застосовувати описаний підхід до зменшення розмірності в інших задачах обробки великих масивів початкової інформації.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Ковтун Р.С. Значимость методико-практического аспекта оценки кредитоспособности физических лиц в рамках потребительского кредитования. [Электронный ресурс] / Р.С. Ковтун // Успехи современного естествознания. – 2007. – № 12. – С. 74–75. – Режим доступа : http://www.rae.ru/use/?section=content&op=show_article&article_id=7778703.
2. Кредитний ризик комерційного банку : навч. посіб. для студ. екон. спец. / В.В. Вітлінський, О.В. Пернарівський, Я.С. Наконечний [та ін.] ; за ред. В.В. Вітлінського. – К. : Знання, 2000. – 252 с.
3. Камінський А.Б. Скорингові технології в кредитному ризик-менеджменті / А.Б. Камінський, К.К. Писанець // Бізнес-інформ. – 2012. – № 4. – С. 197–201.
4. Пернарівський О.В. Аналіз, оцінка та способи зниження банківських ризиків / О.В. Пернарівський // Вісник НБУ. – 2004. – № 4. – С. 44–48.
5. Писанец К.К. Кредитный скоринг и принятие решений в финансовых моделях риск-менеджмента банков / К.К. Писанец // Уральский вестник. – Астана, 2013. – № 5. – С. 105–112.
6. Кишакевич Б.Ю. Моделювання та оптимізація кредитних ризиків банку : монографія / Б.Ю. Кишакевич. – Дрогобич : Коло, 2011. – 412 с.
7. Кветный Р.Н. Вероятностныенейронные сети в задачах идентификации временних рядов / Р.Н. Кветный, В.В. Кабачий, О.О. Чумаченко // Наукові праці ВНТУ. – 2010. – № 3. – С. 2–6.
8. STATISTICA Neural Networks: методология и технологии современного анализа данных / под ред. В.П. Боровикова. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : Горячая линия-Телеком, 2008. – 392 с.

УДК 658.14

Мацедонська Н.В.
кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів та кредиту
Вінницького навчально-наукового інституту економіки
Тернопільського національного економічного університету

УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ОЛІЙНО-ЖИРОВОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

Стаття присвячена напрямам і методам управління грошовими потоками на підприємствах олійно-жирової галузі. Виявлено особливості і проблеми управління грошовими потоками на підприємствах. Охарактеризовано методи оптимізації грошових потоків для забезпеченя фінансової стабільності підприємств.

Ключові слова: грошові кошти, управління грошовими потоками, підприємства олійно-жирової галузі, платіжний календар, оптимізація грошових потоків, вирівнювання грошових потоків, синхронізація грошових потоків.

Мацедонская Н.В. УПРАВЛЕНИЕ ДЕНЕЖНЫМИ ПОТОКАМИ НА ПРЕДПРИЯТИЯХ МАСЛО-ЖИРОВОЙ ОТРАСЛИ УКРАИНЫ
Статья посвящена направлениям и методам управления денежными потоками на предприятиях масло-жировой отрасли. Определены особенности и проблемы управления денежными потоками на предприятиях. Охарактеризованы методы оптимизации денежных потоков для обеспечения финансовой стабильности предприятий.

Ключевые слова: денежные средства, управление денежными потоками, предприятия масло-жировой отрасли, платежный календарь, оптимизация денежных потоков, выравнивание денежных потоков, синхронизация денежных потоков.

Matsedonska N.V. CASH FLOW MANAGEMENT IN ENTERPRISES OF OIL AND FAT INDUSTRY OF UKRAINE
The article is dedicated to areas and methods of cash flow management in enterprises of oil and fat industry. The features and problems of cash flow management in enterprises are determined. We characterize methods for optimizing cash flow for secured financial stability.

Keywords: cash, cash flow management, enterprise of oil and fat industry, payment schedule, optimization of cash flows, alignment of cash flows, synchronization of cash flows.

Постановка проблеми. Олійно-жирові підприємства є стратегічно важливими для національного господарства як країни в цілому, так і окремих регіонів, та входять у першу п'ятірку галузей харчової промисловості за обсягами виробництва. Вони становлять важливу переробну ланку й одне із основних джерел забезпечення споживчого ринку продовольством [1, с. 8].

Управління – це трудомістка та складна робота керівників підприємства, адже їм щодня необхідно

приймати управлінські рішення щодо розподілу і використання грошових коштів, а також ефективно направляти грошові потоки. В сучасних умовах олійно-жирові підприємства самостійно вибирають стратегію і тактику свого розвитку. Для забезпечення ефективного функціонування підприємств керівники здійснюють управління грошовими потоками, оскільки грошові активи обслуговують усі сфери діяльності підприємства, опосередковують кругообіг капіталу на всіх його стадіях, а також сприяють підвищенню ліквідності, платоспроможності й збереженню фінансової стійкості господарюючого суб'єкта.

Платоспроможність та ліквідність підприємства безпосередньо залежить від його спроможності своєчасно та в необхідному розмірі генерувати грошові потоки. Ця залежність потребує реалізації цілісної системи прогнозування, планування та контролю за грошовими потоками, які формуються в результаті фінансово-господарської діяльності підприємства. В умовах світової фінансової кризи управління грошовими потоками на олійно-жирових підприємствах набуває особливої актуальності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз наукових праць з питань управління грошовими коштами свідчить про багатовекторність досліджень. Функції грошей у господарській системі та діяльності ділових одиниць досліджували такі видатні економісти, як А. Сміт, Д. Рікардо, К. Маркс, М. Туган-Барановський, Дж. Кейнс. Вагомий внесок у розв'язання проблем управління грошовими потоками підприємств зробили сучасні вітчизняні та зарубіжні економісти, зокрема І. Бланк, В. Бочаров, Є. Бріґхем, В. Галасюк, А. Горбунов, А. Кінг, Г. Ковальчук, Ч. Лі, Л. Лігоненко, О. Орлов, Л. Павлова, Т. Рубінштейн, Є. Сорокіна, І. Тивончук, М. Тутарінова, Дж. Фіннерті, Н. Хахонова, Ю. Ямпольський та ін. Разом із тим необхідно відзначити, що жодна з праць наведених авторів не присвячена розгляду питань оптимізації грошових потоків на підприємствах олійно-жирового виробництва.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження питання управління грошовими потоками у фінансово-господарській діяльності підприємств олійно-жирової галузі України та напрями його удосконалення, розгляд оптимізації грошових потоків у структурі методів управління господарюючим суб'єктом. Від якісного управління грошовими потоками залежать подальший розвиток підприємства та кінцевий результат його господарської діяльності. Розгляд фінансової стабільності з позицій управління грошовими потоками має важливе значення для прийняття ефективних управлінських рішень.

Виклад основного матеріалу дослідження. Система управління рухом грошових коштів суб'єкта господарювання є індивідуальною для кожного підприємства, оскільки необхідно враховувати особливості його фінансово-господарської діяльності та специфічні умови зовнішнього і внутрішнього середовища її реалізації. На прикладі ПАТ «Вінницький олійножировий комбінат» розглянемо управління грошовими потоками на олійно-жирових підприємствах.

Особливість олійно-жирової галузі полягає у специфіці переробки олійної сировини, стадії якої визначають спеціалізацію підприємств галузі, їх основні виробничі процеси і ланцюгову залежність. Так, на першій стадії переробки олійної сировини отримують сиру (нерафіновану) рослинну олію. Вторинна та подальша стадії її переробки дозволяють отримати цілу низку продуктів: рафіновану рослинну олію, саломас, майонез, маргарин, миловарну продукцію, тобто створена в галузі продукція продовжує використовуватися у самій галузі.

Також олійно-жировій галузі притаманні сезонний характер виробництва, висока ступінь залежності від сільського господарства. Сезонність виробництва олійних культур впливає на завантаженість переробних потужностей олійно-жирової галузі, оскільки протягом року олійна сировина поступає нерівномірно [1, с. 15]. Період виробництва носить яскраво виражений циклічний характер і не збігається з періодом виробництва в олійно-жировій галузі. Переробні потужності олійно-жирової галузі найбільшим чином завантажені у вересні-листопаді, оскільки саме на цей період припадає збір врожаю соняшника та інших олійних культур. Від природно-кліматичних умов залежать урожайність олійних культур, валовий збір, олійність насіння, що, у свою чергу, впливає на кон'юнктуру ринку та відбивається на якості кінцевої олійно-жирової продукції.

За своєю суттю грошові потоки є віддзеркаленням, індикатором і результатом функціонування усіх бізнес-процесів підприємства. Для виконання цього завдання необхідне чітке і прозоре планування усіх фінансових потоків підприємства, управління ефективністю всіх процесів підприємства.

Процес управління грошовими потоками на ПАТ «Вінницький олійножировий комбінат» починається з планування грошових потоків, що допомагає визначити джерела грошових коштів та дати оцінку їх використання, виявити очікувані грошові потоки. У процесі планування та управління грошовими потоками використовується достатньо велика система прийомів та методів, без яких досягнення позитивних результатів неможливе. До основних методів необхідно віднести економіко-статистичні, техніко-економічні, порівняння, балансовий метод, факторний аналіз.

На підприємстві складається план руху грошових коштів, який дозволяє перевірити реальність джерел надходження коштів та підтвердити розміри витрат, синхронність їх виникнення, визначити нагальну необхідність в кредитних коштах [2, с. 107]. Крім того, на ПАТ «Вінницький олійножировий комбінат» використовують короткостроковий план на короткі проміжки часу (місяць, квартал) у вигляді платіжного календаря. Платіжний календар складається на підставі реальної інформаційної бази про грошові потоки підприємства, до складу якої належать банківські документи про надходження коштів на рахунки, платіжні доручення, договори з контрагентами, акти перевірки розрахунків з контрагентами, рахунки на оплату продукції, рахунки-фактури, графіки відвантаження продукції, графіки виплати заробітної плати, стан розрахунків з дебіторами та кредиторами, внутрішні накази, строки платежів по фінансовим зобов'язанням перед бюджетом та іншим фондам.

Для ефективного складання платіжного календаря фінансовий менеджер контролює інформацію про залишки грошових коштів на банківських рахунках, використані кошти, середні залишки за день, стан ринкових цінних паперів підприємства, заплановані надходження та витрати на майбутній період. До інформаційного забезпечення ставляться такі загальні вимоги, як значимість, повнота, точність (достовірність), своєчасність, зрозумілість, релевантність, співставність.

На практиці найактуальнішими та найбільш проблематичними питаннями управління грошовими потоками лишаються такі важливі вимоги, як точність та своєчасність. Адже затримка навіть невеликого за сумою платежу може спровокувати серйозні збитки чи штрафні санкції. Тому постає вимога абсолютної точності інформації. Для вирішення даної проблеми на ПАТ «Вінницький олійножировий комбінат» автоматизовано аналітичні процеси збору та первинної обробки інформації. Фінансовий директор щодня приймає рішення щодо збереження грошових коштів від інфляції, забезпечення нормальної поточної діяльності, підтримання репутації надійного фінансового партнера. Об'єднуючи оперативне, поточне та стратегічне планування грошових коштів в єдиний процес, можна досягти узгодженості руху грошових коштів із тактичними і стратегічними завданнями підприємства в часі і просторі.

Результатом розробки плану грошових потоків може бути як дефіцит, так і надлишок грошових коштів. Тому необхідність в оптимізації грошових потоків виникає перш за все для забезпечення руху матеріальних потоків фінансовими ресурсами в необхідних обсягах, в потрібні строки з використанням найбільш ефективних джерел фінансування. Від того, наскільки надходження і вибуття грошових коштів синхронізовані між собою в часі і за обсягами, значною мірою визначаються темпи економічного зростання і фінансова стійкість підприємства. Високий рівень такої синхронізації забезпечує оптимізацію і ефективність фінансового управління, істотне прискорення реалізації стратегічних цілей розвитку підприємства.

Процес вибору найкращих форм організації грошових потоків на підприємстві з урахуванням умов і особливостей здійснення його господарської діяльності є оптимізацією грошових потоків. Ефективно організовані грошові потоки є найважливішим симптомом фінансового здоров'я, передумовою досягнення високих кінцевих результатів діяльності господарюючого суб'єкта, сприяють підвищенню ритмічності господарської і інвестиційної діяльності.

Однією з функцій управління грошовими потоками виступає оптимізація грошових потоків, яка направлена на підвищення їх ефективності в майбутньому періоді. У процесі оптимізації грошових потоків виявляються резерви, що дозволяють понизити залежність підприємства від зовнішніх джерел залучення грошових коштів; забезпечується повна збалансованість позитивних і негативних грошових потоків за обсягами і у часі; забезпечується тісний взаємозв'язок грошових потоків по операційній, фінансовій і інвестиційній діяльності підприємства; підвищується обсяг чистого грошового потоку підприємства. Отже, можна виділити основні напрями оптимізації грошових потоків [3, с. 165]:

- збалансування грошових потоків за обсягами;
- збалансування грошових потоків у часі;
- максимізація чистого грошового потоку.

У першу чергу необхідно збалансувати обсяги позитивного і негативного потоків грошових коштів на ПАТ «Вінницький олійножировий комбінат», оскільки і дефіцит, і надлишок грошових ресурсів негативно впливають на результати господарської діяльності. Так, при дефіцитному грошовому потоці знижується ліквідність і рівень платоспроможності підприємства, що, в свою чергу, приводить до зростання простроченої заборгованості підприємства по кредитах банку, постачальникам, персоналу по оплаті праці, збільшенню тривалості фінансового циклу. І всі ці чинники призводять до зниження рентабельності активів і власного капіталу підприємства.

При надлишковому грошовому потоці відбувається втрата реальної вартості тимчасово вільних грошових коштів під впливом інфляції, сповільнюється оборотність капіталу внаслідок простою грошових коштів, втрачається частина потенційного доходу від невикористаної частини грошових коштів у зв'язку із втраченою вигодою у сфері короткострокового їх інвестування.

Збалансувати грошові потоки можна за двома напрямами, а саме оптимізацією дефіцитного грошового потоку та оптимізацією надлишкового грошового потоку.

Методи оптимізації дефіцитного грошового потоку направлені на забезпечення зростання обсягу додатнього і зниження обсягу від'ємного грошових потоків. Крім того, методи оптимізації дефіцитного потоку залежать від характеру цієї дефіцитності – короткостроковою або довгостроковою. Збалансованість дефіцитного грошового потоку в короткостроковому періоді досягається шляхом використання «системи прискорення-уповільнення платіжного обороту», суть якої полягає в розробці на підприємстві організаційних заходів щодо прискорення залучення грошових коштів і уповільнення їх виплат.

Керівництву ПАТ «Вінницький олійножировий комбінат» запропоновано такі заходи щодо збалансування дефіцитного грошового потоку в короткостроковому періоді:

- забезпечення часткової або повної передоплати за продукцію;
- скорочення термінів надання товарного кредиту покупцям;
- збільшення розміру цінових знижок для реалізації продукції за готівку;
- прискорення інкасації простроченої дебіторської заборгованості;
- використання сучасних форм реінвестування дебіторської заборгованості (обліку векселів, факторингу, форфейтингу);
- придбання довгострокових активів на умовах лізингу;
- реструктуризація отриманих кредитів шляхом переведень короткострокових у довгострокові.

Оскільки вищезазначені заходи, підвищуючи рівень абсолютної платоспроможності підприємства у короткостроковому періоді, можуть створити проблеми дефіцитності грошових потоків у майбутньому, то паралельно на ПАТ «Вінницький олійножировий комбінат» розроблені заходи по збалансованості дефіцитного грошового потоку в довгостроковому періоді, а саме:

- залучення довгострокових кредитів;
- залучення стратегічних партнерів;
- залучення стратегічних інвесторів;
- продаж частини довгострокових фінансових вкладень;
- зниження суми постійних витрат підприємства;
- скорочення обсягів реальних інвестицій;
- скорочення обсягів фінансових інвестицій.

Також на підприємстві розглядаються методи оптимізації надлишкового грошового потоку, який пов'язані з активізацією інвестиційної діяльності, а саме: збільшення обсягів розширеного відтворення операційних необоротних активів, прискорення періоду розробки реальних інвестиційних проектів і початку їх реалізації, активне формування портфеля фінансових інвестицій, дострокове погашення довгострокових фінансових кредитів.

Таблиця 1

Показники ритмічності та синхронності грошових потоків на ПАТ «Вінницький олійножировий комбінат»

Показник	Метод розрахунку	Роки			Абсолютне відхилення 2014 р. від	
		2012	2013	2014	2012	2013
Синхронність надходження та витрат грошових коштів	$\sqrt{\frac{\sum_{i=1}^{n}(Hi-Bi)^2}{n}}$	0,182	0,000	0,065	-0,117	+0,065
Рівномірність надходження грошових коштів	$\sqrt{\frac{\sum_{i=1}^{n}(\overline{H}-Hi)^2}{n}}$	2,535	1,621	3,177	+0,642	+1,556
Рівномірність витрат грошових коштів	$\sqrt{\frac{\sum_{i=1}^{n}(\overline{B}-Bi)^2}{n}}$	2,444	1,530	3,143	+1,613	+0,699

За критерієм максимізації ефективності управління активами підприємства понаднормовий залишок грошових активів повинен інвестуватися. Тимчасово вільні кошти повинні працювати. Основним засобом забезпечення постійної платоспроможності підприємства є резерв залишку грошових активів підприємства.

Найчастіше на практиці середньодобовий обіг грошових коштів зазвичай значно перевищує залишок грошових активів. Виникає ситуація, за якої збій співвідношення вхідного і вихідного грошових потоків може обумовити серйозні оперативні касові розриви. Для цього підприємства формують резерви вхідних грошових потоків та розробляють напрямки інвестування надлишкових грошових потоків. Для ефективного використання надлишкових грошових потоків підприємство постійно повинно розробляти напрями перспективного реального та фінансового інвестування для досягнення стратегічних цілей та виконання поточних і оперативних завдань.

У системі оптимізації грошових потоків підприємства важливе місце належить їх збалансованості у часі. Результатом такої незбалансованості навіть при високому рівні формування чистого грошового потоку є низька ліквідність цього потоку в окремі періоди часу. При досить високій тривалості таких періодів для підприємства виникає серйозна загроза банкротства.

Об'єктом оптимізації виступають передбачені грошові потоки, що піддаються зміні у часі. У процесі оптимізації грошових потоків у часі використовують два методи – вирівнювання і синхронізація.

Метод вирівнювання дозволяє усунути до певної міри сезонні і циклічні відмінності у формуванні грошових потоків, оптимізуючи паралельно середні залишки грошових коштів і підвищуючи рівень абсолютної ліквідності.

Метод синхронізації виникає у зв'язку з тим, що в умовах високої нерівномірності формування різних видів грошових потоків у розрізі окремих тимчасових інтервалів на підприємстві формуються значні обсяги тимчасово вільних грошових коштів або тимчасовий їх дефіцит. Тимчасово вільні залишки грошових коштів до моменту їх використання в господарському процесі втрачають свою вартість під впливом інфляції. Такі тимчасово вільні залишки грошових коштів, не трансформовані своєчасно в їх еквіваленти, розглядаються як резерв підвищення ефективності організації грошових потоків у майбутньому періоді.

У той же час тимчасовий дефіцит грошових коштів, пов'язаний з несинхронністю формування грошових потоків, генерує ризик неплатоспроможності і несе загрозу банкротства навіть при рентабельній роботі підприємства, і також вимагає обліку в процесі організації грошових потоків в майбутньому періоді.

Найкращі показники ритмічності та синхронності грошових потоків ПАТ «Вінницький олійножировий комбінат» отримав у 2013 році. Аналізуючи показники таблиці 1, можемо зробити висновки, що у 2012 та 2013 рр. надходження та виплати підприємства відрізнялися рівномірністю, не співпадали за часом.

Отже, метод синхронізації грошових потоків запропоновано для впровадження на ПАТ «Вінницький олійножировий комбінат» для усунення сезонних і циклічних відмінностей у формуванні як позитивних, так і негативних грошових потоків, а також на оптимізацію середніх залишків грошової готівки.

Проте такий підхід не дає комплексного ефекту оптимальності грошових потоків, адже в кінці планового періоду збалансовані грошові потоки повинні забезпечити не просто додатний залишок грошових активів, а саме цільовий їх залишок з урахування усіх страхових резервів та цільових обсягів майбутнього інвестування. Оскільки зміна залишку грошових активів забезпечується коригуванням чистого грошового потоку підприємства (що дорівнює різниці вхідного та вихідного грошових потоків), критерієм збалансування грошових потоків повинна бути рівність між плановим чистим грошовим потоком та цільовою зміною залишку грошових активів.

Завершальним етапом оптимізації на ПАТ «Вінницький олійножировий комбінат» запропоновано забезпечення умов максимізації чистого грошового потоку підприємства. Максимізація чистого грошового потоку має найбільш важливе значення і відображає результати попередніх етапів. Зростання чистого грошового потоку забезпечує підвищення темпів економічного розвитку підприємства на принципах самофінансування, знижує залежність цього розвитку від зовнішніх джерел формування фінансових ресурсів, забезпечує приріст вартості підприємства.

Для забезпечення приросту суми чистого грошового потоку доцільно проводити такі заходи:

- здійснювати систематичний пошук резервів зниження собівартості продукції, підвищення її конкурентоспроможності з метою збільшення прибутків;

- запроваджувати ефективну цінову політику, що забезпечує підвищення рівня прибутковості операційної діяльності підприємства;

- удосконалювати облікову і амортизаційну політику, направлену на зниження податкового навантаження;

- покращити роботу по своєчасному і повному стягненню штрафних санкцій і дебіторської заборгованості.

Висновки. Отже, грошові кошти є тим фінансовим інструментом, що дає змогу регулювати рівновагу між чистим оборотним капіталом і потребою в оборотному капіталі. Збалансування рівня оборотного капіталу досягається через аналіз наявних грошових коштів, визначення обсягів їх надлишку чи дефіциту та проведення заходів для врівноваження й оптимізації грошових потоків. Оптимізація грошових потоків являє собою процес вибору найкращих форм їх організації на підприємстві з урахуванням умов і особливостей здійснення його господарської діяльності. Вищезазначений механізм управління грошовими потоками є достатньо ефективним, а його реалізація дозволить підтримати рівновагу підприємств олійно-жирової галузі у процесі їх фінансово-господарської діяльності.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Мацедонська Н.В. Управління підприємствами на ринку харчової продукції: інформаційний аспект / Н.В. Мацедонська : монографія. – Кіровоград : ПП «Авангард», 2013. – 228 с.
2. Олійник О.О. Логіко-структурна модель платіжного календаря в управлінні грошовими потоками підприємств АПК / О.О. Олійник // Вісник Бердянського університету менеджменту та бізнесу . – 2010. – № 1. – С. 106-110.
3. Барабаш Н.С. Аналіз грошових потоків у системі фінансового менеджменту підприємства / Н.С. Барабаш, М.О. Никонович // Вісник Хмельницького національного університету. – 2010. – № 2. – Т. 2. – С. 164-167.

УДК 336.22.12

Мельник В.М.
доктор економічних наук, професор,
проректор з наукової роботи
ПВНЗ «Європейський університет»

Степанова Д.С.
аспірант кафедри фінансів
ПВНЗ «Європейський університет»

РЕТРОСПЕКТИВНИЙ АНАЛІЗ ОПОДАТКУВАННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКІВ

Здійснено ретроспективний аналіз становлення та розвитку оподаткування та адміністрування податків у світовій фінансово-економічній системі. Представлено періодизацію розвитку інституту податку, податкової системи, на основі чого досліджено розвиток засад, принципів і методів податкового адміністрування як механізму наповнення дохідної частини державного бюджету.

Ключові слова: податок, оподаткування, податкова система, адміністрування податків.

Мельник В.М., Степанова Д.С. РЕТРОСПЕКТИВНЫЙ АНАЛИЗ НАЛОГООБЛОЖЕНИЯ И АДМИНИСТРИРОВАНИЯ НАЛОГОВ

Осуществлен ретроспективный анализ становления и развития налогообложения и администрирования налогов в мировой финансово-экономической системе. Представлена периодизация развития института налога, налоговой системы, на основе чего исследовано развитие основ, принципов и методов налогового администрирования как механизма наполнения доходной части государственного бюджета.

Ключевые слова: налог, налогообложение, налоговая система, администрирование налогов.

Melnyk V.M., Stepanova D.S. RETROSPECTIVE ANALYSIS OF TAXATION AND TAX ADMINISTRATION

Retrospective analysis of the formation and development of taxation and tax administration in the global financial and economic system is conducted. Periodization of the development of the institute of tax, tax system formed the basis for investigation of the development of the foundations, principles and methods of tax administration as a mechanism for filling the state budget revenues.

Keywords: tax, taxation, tax system, tax administration.

Постановка проблеми. Протягом значного періоду в історії людства податки виступали потужним важелем впливу на обсяги та структуру виробництва. Ставши головним засобом акумуляції доходів державного бюджету, податки закріпили за собою роль основного джерела коштів для фінансування функцій держави. Однак податки не завжди були необхідним атрибутом держави, їх поява була пов'язана з необхідністю покриття нестачі коштів на фінансування суспільних потреб. Коли податки стали додатковим джерелом фінансових ресурсів держави, держава отримала можливість забезпечити виконання своїх функцій та за необхідності розширювати їх. При цьому виникла об'єктивна необхідність розробки та удосконалення механізмів акумуляції податкових надходжень до державного бюджету країни, що, у свою чергу, стало основою появи та подальшого розвитку підсистеми податкового адміністрування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасних умовах соціально-економічних трансформацій адміністрування податків є одним із основних механізмів наповнення дохідної частини державного бюджету. Різні аспекти проблематики адміністрування податків розглядалися у численних працях зарубіжних і вітчизняних науковців, таких як К. Бардола, Л. Думан, А. Маршал, Дж. Кейнс, Й. Кулішер,